

Сонячні зайчики

– Люпене, та ж розкажіть мені щось.

– Ет! Що вам розповісти? Про моє життя і так усе відомо! – відповів мені Люпен, який дрімав на дивані в моєму кабінеті.

– Нічого про нього не відомо! – скрикнув я. – Із того чи того вашого листа, опублікованого в газетах, відомо, що ви були залучені в тій чи тій справі, що дали рух якійсь іншій... Але ваша роль у всьому цьому, сама суть історії, фінал драматичних подій – ніхто про це не знає.

– Пхе! Купа пліток нікого не цікавить.

– І п'ятдесят тисяч франків, які ви подарували дружині Ніколя Дюгрівалю, нікого не цікавлять! І те, як таємничо ви розв'язали загадку трьох картин, теж нікого не цікавить!

– Дивна загадка, справді, – погодився Люпен. – Пропоную вам заголовок: «Знак темряви».

– А ваші світські успіхи? – додав я. – А таємниця ваших добрих учинків? Усі ці історії, на які ви часто натякали при мені і які називали «Обручка», «Смерть близько» тощо... Усе це якесь запізнілі зізнання, мій бідний Люпене! Ну ж бо, сміливіше...

У ті часи Люпен уже зажив слави, але найблискучіші битви ще чекали на нього; то було до його великих пригод – до «Пустої голки» і «813». Тоді він і на думці не мав заволодіти давнім скарбом французьких королів або вкрасти шматок Європи під носом у кайзера, а натомість задовольнявся простішими аферами й скромнішими заробітками, щоденно докладаючи зусиль, завдаючи шкоди, але і роблячи добро – з природних нахилів і через дилетантство – ніби Дон Кіхот, який насолоджується життям і дає волю почуттям.

Оскільки він мовчав, я повторив:

– Люпене, прошу вас!

На мій превеликий подив, він озвався:

– Візьміть олівець, дорогий мій, і аркуш паперу.

Я охоче послухався, щасливий, що він нарешті продиктує мені кілька сторінок своїх оповідок, у які вмів вкласти стільки запалу та уяви і які я, на жаль, змушений псувати довгими поясненнями й заплутаними описами подій.

– Ви готові? – запитав він.

– Готовий.

– Записуйте: 4 – 19 – 16 – 19 – 3 – 18 – 7...

– Що?

– Записуйте, кажу вам.

Люпен сидів на дивані, звернувши погляд до відчиненого вікна, і крутив цигарку зі східним тютюном.

Він мовив:

– Записуйте: 23 – 12 – 15 – 1...

Зробив паузу. Тоді продовжив:

– 23.

Тоді ще через якийсь час:

– 11 – 3...

Чи він збожеволів? Я подивився на нього й зрештою помітив, що його погляд уже був не байдужим, як за кілька хвилин до того, а уважним, неначе перед ним розгорталося видовище, яке його дуже цікавило.

Водночас він диктував, роблячи паузу після кожного числа:

– 12 – 6 – 18 – 7...

Крізь вікно було видно лише шматок блакитного неба праворуч і розкішний фасад навпроти – фасад старого будинку із, як і завжди, зачиненими віконницями. Там не було нічого особливого, жодної дрібниці, яка здалася б мені незвичною в цій картині, яку я споглядав роками...

– 2 – 7 – 10 – 20...

І раптом я збагнув... чи принаймні мені так здалося. Адже як можна було визнати, що такий чоловік, як Люпен, завжди раціональний під своєю маскою іронії, міг гаяти час на такі пустощі? Сумніву, втім, не залишалося. Ось що він рахував: відблиски сонячного проміння, які час від часу пробігали почорнілим фасадом старого будинку на рівні третього поверху.

– 7 – 15... – продиктував Люпен.

Відблиск зник на кілька секунд, тоді ритмічно заблимав на фасаді, перш ніж знову зникнути.

Я інстинктивно полічив і сказав уголос:

– 11...

– Зрозуміли? Нарешті! – реготнув Люпен.

Він підійшов до вікна й висунувся з нього, ніби щоб простежити, звідки саме падав промінець. Потім повернувся на диван і сказав:

– Тепер ваша черга, рахуйте...

Я послухався – ось який упевнений вигляд мав цей чортяка, немовби точно знав, до чого це веде. Та й потім, мушу зізнатися, що мене таки цікавили ці регулярні відблиски на фасаді, які то з'являлися, то зникали, ніби сигнали маяка.

Світло долинало, вочевидь, із сусіднього будинку на нашому боці вулиці, адже промінчик падав на моє вікно збоку. Здавалося, хтось то відчиняв, то зачиняв стулку або ж розважався, пускаючи сонячні зайчики за допомогою люстерка.

– Та це якась дитина грається, – скрикнув я за якийсь час, трохи роздратований цією бездумною справою, яку мені нав'язали.

– Все одно!

Тож я рахував... І записував числа... А промінчик продовжував танцювати переді мною із просто-таки математичною точністю.

– Ну що? – запитав Люпен після довшої паузи.

– Господи, здається, скінчилося... Вже кілька хвилин нічого немає.

Ми почекали, оскільки на фасаді більше не з'явилося жодного відблиску, я пожартував:

– Як на мене, ми лише згаяли час. Жменька чисел на аркуші – поганенька здобич.

Не зрушивши з місця, Люпен попросив:

– Будьте такі ласкаві, дорогий мій, замініть кожне з цих чисел літерою абетки, яка відповідає йому за порядковим номером, наприклад, А замість 1, Б замість 2 тощо...

– Та це ж якась дурня.

– Повна дурня, але скільки дурниць ми робимо в житті... Однією менше, однією більше...

Змирившись, я взявся за це безглузде заняття й виписав перші літери: Г – О – Л – О – В – Н – Е...

Вражений, я відірвався від справи:

– Це слово! – скрикнув я. – Можна розібрати перше слово.

– То продовжуйте ж, дорогий мій.

І я продовжив, і наступні літери утворювали нові слова, які я поступово розбирав. На мій превеликий подив, перед моїми очима з'явилося ціле речення.

– Готово? – запитав Люпен за якийсь час.

– Готово! Скажімо, тут є орфографічні помилки.

– Про це не турбуйтеся, будь ласка... Прочитайте повільно.

Тож я прочитав незавершене речення, яке наводжу тут у початковому вигляді:

Головне – тікати від небезпеки, унекати нападів, ітти на зіткнення з силами ворога лише з великою абережністю та...

Я розсміявся.

– Ну ось! Нехай буде світло! Що ж, це для нас із вами справжнє осяяння! Але серйозно, Люпене, визнайте, що цей віночок порад зі сфери кухарчиної мудрості небагато що нам дає.

Люпен, і далі охоплений зверхньою мовчанкою, встав і взяв аркуш паперу.

Пізніше я згадував, що тієї миті мій погляд чомусь зупинився на годиннику. Стрілки показували п'яту вісімнадцять.

Люпен тим часом стояв, тримаючи аркуш, і я міг легко роздивитися на його молодому обличчі той надзвичайно мінливий вираз, який збиває з пантелику найвправніших спостерігачів і який є його великою силою, його найкращим захистом. Які ознаки допоможуть визначити обличчя, що змінюється, як забажає його власник, навіть не вдаючись до гриму, і що на ньому кожний швидкоплинний вираз здається остаточним? Які ознаки? Одну я точно знав – одну безсумнівну ознаку: дві зморшки, які утворювали хрест на його чолі, коли він зосереджував усю свою увагу. Побачив я його і тієї миті – мініатюрний промовистий хрест, чіткий і глибокий.

Він поклав аркуш і прошепотів:

– Завиграшки!

Пробило пів на шосту.

– Як! – скрикнув я. – Вже розгадали? За дванадцять хвилин?!

Люпен пройшовся кімнатою туди-сюди, тоді закурив цигарку і попросив мене:

– Будьте ласкаві, зателефонуйте барону Репштайну й попередьте, що я буду в нього о десятій вечора.

– Барону Репштайну? – перепитав я. – Чоловіку сумнозвісної баронеси?

– Так.

– Це щось серйозне?

– Дуже серйозне.

Геть спантеличений, неспроможний опиратися, я розгорнув телефонний довідник і зняв слухавку. Але тієї ж миті Люпен зупинив мене владним жестом і мовив, не зводячи очей з аркуша паперу, який знову взяв до рук:

– Ні, цитуйте... Немає сенсу його попереджати... Є дещо нагальніше, дещо химерніше, це мене інтригує... Якого біса речення незавершене? Чому це речення...

Він похапцем узяв свій ціпок і капелюх.

– Ходімо. Якщо я не помиляюся, справа вимагає негайного рішення, а я не думаю, що помиляюся.

– Вам щось відомо?

– Поки що аніскілечки.

На сходах він узяв мене під руку й заговорив:

– Мені відомо те, що і всім іншим. Барон Репштайн, фінансист і спортсмен, чия кобила, Етна, виграла цьогоріч Епсомське дербі й Лоншанське гран-прі, так от, барон Репштайн став жертвою своєї дружини, відомої своїми білявими кучерями й розкішними вбраннями, дружини, яка два тижні тому втекла, прихопивши три мільйони, вкрадені в чоловіка, а також цілу колекцію діамантів, перлів і коштовностей, які доручила йому принцеса де Берні і які вона мала викупити. Уже два тижні баронесу шукають по всій Франції та Європі, що неважко, адже вона сипле золотом і самоцвітами на кожному кроці. Щоразу здається, ніби її от-от піймають. Ще позавчора в Бельгії наш поліціант, незрівнянний Ганімар, помітив в одному великому готелі мандрівницю, проти якої

назбирувалися беззаперечні докази. Розслідування виявило, що то відома театралка, Неллі Дарбель. Що ж до баронеси — ні слуху, ні духу. Барон Репштайн зі свого боку пропонує винагороду в сто тисяч франків тому, хто допоможе знайти його дружину. Ці гроші зберігаються в нотаріуса. До того ж, щоб відшкодувати збитки принцесі де Берні, він щойно продав одним махом свою стайню, будинок на бульварі Осман і замок у Роканкурі.

— А виручені гроші, — додав я, — невдовзі буде сплачено. У газетах пишуть, принцеса де Берні отримає їх завтра. От тільки, чесно кажучи, не розумію зв'язку між цією історією, яку ви блискуче підсумували, і тим загадковим реченням...

Люпен не зволив мені відповісти.

Ми пройшли вулицею, на якій я жив, метрів сто п'ятдесят чи двісті, а тоді він зійшов із тротуару і взявся розглядати один будинок, уже доволі старий, у якому мешкало, мабуть, чимало людей.

— За моїми розрахунками, — сказав він мені, — сигнали надходили звідси, мабуть, з отого ще відчиненого вікна.

— На четвертому поверсі?

— Так.

Люпен підійшов до консьержки й запитав:

— Котрийсь із ваших орендарів часом не пов'язаний із бароном Репштайном?

— Аякже! Ну, звісно, — жваво відповіла жіночка, — тут живе наш мес'є Лаверну, секретар та управитель барона. Я сама у нього прибираю.

— А до нього можна?

— До нього? Він дуже хворий, бідолашний добродій...

— Хворий?

— Уже два тижні... відтоді, як утекла баронеса... Наступного дня після того він повернувся з лихоманкою і зліг.

— Але він встає з ліжка?

— Ой, я і не знаю.

— Як це — ви не знаєте?

— Його лікар забороняє заходити до нього в кімнату. Він забрав у мене ключ.

— Хто?

— Та ж лікар. Він сам навідує його двічі чи тричі на день. Ось щойно вийшов — і двадцяти хвилин не минуло... старигань із сивою бородою та в окулярах, увесь покручений... Та куди ж ви, пане?

— Я нагору, відведіть мене, — мовив Люпен, який вже стояв біля підніжжя сходів. — Це ж на четвертому поверсі ліворуч?

— Але ж це заборонено, — скімлила жіночка, йдучи за ним. — Та і ключа в мене нема, адже лікар...

Вони вервечкою піднялися на четвертий поверх. Нагорі Люпен дістав із кишені спеціальний інструмент і, не зважаючи на заперечення консьержки, вставив його в замок. Двері майже одразу піддалися. Ми увійшли.

З-за прочинених дверей на протилежному кінці темної кімнати струменіло світло. Люпен побіг і з порогу скрикнув:

— Запізно! Ет, трясця!

Консьержка впала на коліна, немов знепритомніла.

Діставшись нарешті спальні, я побачив на килимі напівголою чоловіка із підігнутими ногами, покрученими руками й геть блідим обличчям, схудлим, виснаженим, з очима, в яких застиг жах, і губами, викривленими в страхітливому вишкірі.

— Він мертвий, — сказав Люпен після швидкого огляду.

— Як так? — скрикнув я. — Нема ні краплі крові.

— Он, е, — відповів Люпен, вказуючи чоловікові на груди, де крізь розстібнуту сорочку виднілося дві-три червоні краплі. — Гляньте, його, мабуть, узяли однією рукою за горло, а іншою вкололи в серце. Я кажу «вкололи», бо рана геть непомітна. Ніби від дуже довгої голки.

Він оглянув підлогу навколо трупа. Ніщо там не привертало уваги, крім кишенькового люстерка, яким мес'є Лаверну пускав сонячні зайчики за вікно.

Зненацька, оскільки консьержка лементувала й кликала на допомогу, Люпен кинувся до неї та виштовхав її:

— Замокніть! Послухайте... Зараз покличете когось... Послухайте мене і відповідайте. Це вкрай важливо. У мес'є Лаверну на цій вулиці жив друг, так? Праворуч, на цьому ж боці, близький друг?

— Так.